

Hamis diagnózis a magyar innovációról

A „Nincs pénz szabadalomra, széthordják a magyar innovációt” címmel, a hvg.hu felületén 2015. január 16-án, pénteken megjelent cikk sommás megállapításaira reagálva kívánjuk röviden bemutatni a hazai szellemi tulajdon védelmének valós helyzetét. Így például azt, hogy a szabadalmi bejelentések száma nem kizárólagos innovációs mutatószám, abból messzemenő következtetések levonása félrevezető. A nemzeti úton tett szabadalmi bejelentések átfutási ideje pedig folyamatosan csökken, és amint az alábbiakból kitűnik, a magunk részéről már a „rezsicsökkentésen” is túl vagyunk.

A szabadalmi bejelentések számát alapvetően a megalkotott találmányok mennyisége határozza meg, ami sokkal inkább összefüggésben áll a hazai kutatás-fejlesztési aktivitás mértékével, színvonalával, a fejlesztők iparjogvédelmi tudatosságával, mint a szabadalmazás eljárási és fenntartási költségeivel, vagy az eljárás átfutási idejével. Már csak azért sem függhet össze a bejelentési kedv alakulása a hivatali költségekkel, mert a szabadalmazás hazai hatósági díjai 2012 óta változatlanok és meglehetősen alacsonyak. Így például a szabadalmi bejelentési és kutatási díj 37.500 Ft-os vagy a szabadalmi fenntartási díj elsőtől harmadik évig évente fizetendő 17.500 Ft-os összege sem változott, miközben a 2012-2015 közötti időszakban a fogyasztói árak átlagos emelkedése 7,2% volt a KSH adatai szerint. A szabadalmazás díja eltörpül a K+F ráfordítások 420 milliárd Ft-ot, a GDP 1,44%-át elérő 2013. évi összege mellett. Egyes hivatali igazgatási szolgáltatási díjak egyébként tovább is csökkenthetők, mivel a feltalálók által benyújtott bejelentések esetén a feltalálói kedvezmény miatt a szabadalmi bejelentési és kutatási, a vizsgálati, továbbá a megadási díjnak csak egynegyedét (például szabadalmi bejelentési és kutatási díj esetében 9.375 Ft-t) kell megfizetni. A fenntartási díjak tekintetében a feltalálói kedvezmény mértéke 50%-os, tehát az elsőtől harmadik évig évente 8.750 Ft fizetendő. Ezeket a kedvezményeket a szabadalmi bejelentésben megadott adatok alapján automatikusan figyelembe veszi a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, még kérelem benyújtására sincs szükség. Mindezekon felül, az SZTNH a szabadalmi bejelentési és kutatási, a vizsgálati, továbbá a megadási díjak megfizetése alól teljes mentességet adhat, valamint az elsőtől ötödik évekre szóló fenntartási díjak megfizetésére halasztást engedélyezhet, ha a jogosult igazolja, hogy azokat fedezni nem tudja. Ilyen kérelmek alapján az SZTNH eddig mintegy 1200 esetben engedélyezett mentességet és 570 esetben halasztást. A hivatali díjknál nagyságrendekkel nagyobb tételt jelent az esetlegesen igénybe vett hivatásos képviselő költsége, ugyanakkor e ráfordítás hosszú távon megtérülhet.

A nemzeti úton tett szabadalmi bejelentések átfutási ideje folyamatosan csökken, így ez sem lehet visszatartó erő a szabadalmi bejelentések megtételekor. A befejezett ügyeket alapul véve a bruttó átfutási idő 2014-ben már csak 30,2 hónap volt. A 2014-ben megadott nemzeti úton tett bejelentések 44,3 hónapos bruttó átfutási ideje sem tekinthető magasnak. Különösen annak ismeretében nem, hogy az eljárás első, kötelezően kivárandó 18 hónapos időszaka törvényben meghatározott, csak külön kérelem esetén hozható korábbra, továbbá az ügyfelek az esetek döntő részében az érdemi eljárás megkezdésének kérelmét csak a legutolsó pillanatban nyújtják be. Mindezek az objektív okok nem teszik lehetővé az átfutási idők minden határon túli, a cikk szerinti néhány napra történő csökkentését.

Mindazonáltal, több lehetőség is van az eljárás gyorsítására. A fent említett 18 hónap, korábbi közzététel iránti kérelem benyújtásával, a bejelentő igényei szerint csökkenthető. Szintén gyorsíthatja az eljárást, ha írásos véleménnyel kiegészített újdonságkutatói jelentést kérnek, ami gyorsított eljárásban is kérelmezhető. Ilyen esetben akár a bejelentéstől számított két hónapon belül is informálódhat a bejelentő arról, hogy a találmánya megfelel-e a legfontosabb szabadalmazhatósági kritériumoknak. A korábbi közzététel lehetőségével 2014-ben összesen csupán 5 szabadalmi bejelentés esetében éltek. A 160 elkészített írásos véleménnyel kiegészített újdonságkutatói jelentésből mindössze 31 esetben kérték a gyorsított eljárásban történő elkészítést. Tekintve, hogy a szabadalmi bejelentések megtétele mögött mindig egyéni üzleti stratégiák és érdekek állnak, aminek gyakran nem része az eljárás gyorsítása, nem meglepő, hogy ezekkel a lehetőségekkel eddig kevesen éltek.

Az SZTNH már évek óta nem kizárólag szabadalmi hatóság, már csak ezért sem elfogadható egyetlen mutatószám kizárólagos alapulvétele szakmai teljesítménye megítélésénél. A hivatal feladatkörébe tartozik valamennyi iparjogvédelmi oltalmi forma (szabadalom, védjegy, használatiminta-, formatervezésiminta-oltalom, stb.) engedélyezési eljárása, továbbá szerzői jogi feladatok, valamint a K+F minősítéshez kapcsolódó feladatok is, amelyek összessége az elmúlt két évben jelentősen megnőtt. A szabadalmi elbírálók munkaterhét például nem csupán az adott évben benyújtott szabadalmi bejelentések száma határozza meg, hanem a műszaki területre vonatkozó kutatás-fejlesztés minősítésével kapcsolatban érkezett kérelmek és megkeresések érdemi megválaszolása is. Ezen túlmenően külföldi hivatalokkal, nemzetközi együttműködés keretében hét intézményközi szerződés alapján vannak további olyan feladatok, amelyeket a szabadalmi elbírálók idegen nyelven intéznek, munkájukkal bevételt teremtenek a költségvetés számára.

Végezetül a tények alapján határozottan meg kell cáfolni a cikknek az ombudsman jelentésére utaló, rosszhiszemű kijelentését, mivel az ombudsman egyáltalán **nem** minősítette az SZTNH elnökének és a Magyar Szabadalmi Ügyvivői Kamara elnökének együttes tevékenységét. Az ombudsmani jelentés más, a témába nem illeszkedő ügyre vonatkozott és nem tartalmazott minősítő állásfoglalást e tekintetben.

Összességében tehát elmondható, hogy a fent hivatkozott cikkben megjelent "információk" célja a nyilatkozó személy és egyesületének az utolsó bekezdésben tetten is érhető öntömjénezése, a hivatkozott linkek marketing célú elhelyezése és ezzel összefüggésben az SZTNH-ba vetett közbizalom aláásása, illetve rossz színben való feltüntetése.

Dürr János sajtófőnök
Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala